

Yttrande över Stärkt stöd till anhöriga- Ett mer ändamålsenligt stöd till barn och vuxna som är anhöriga (SOU 2024:60)

Sammanfattning

Linköpings kommun välkomnar förslagen i utredningen "Stärkt stöd till anhöriga". De föreslagna förändringarna bidrar till att stärka stödet för anhöriga och tydliggöra socialtjänstens ansvar. Vi stödjer förslagen och ser särskilt positivt på införandet av en anhängkontakt och det förtydligade stödet för barn som anhöriga. För att säkerställa en effektiv implementering är det dock nödvändigt att resurser tillförs och att tydliga riktlinjer och ansvarsfördelning utarbetas.

Synpunkter på specifika förslag

1. Förslag om anhängkontakt (Kapitel 3.8.2, sid. 59)

Ställningstagande: Linköpings kommun stödjer förslaget.

Motivering: Linköpings kommun ser positivt på förslaget att stärka stödet för anhöriga genom att införa en anhängkontakt. Vi anser att detta är ett viktigt steg för att säkerställa att både barn och vuxna som är anhöriga får det stöd de behöver i svåra och komplexa situationer. Vår erfarenhet visar att barn riskerar att förbises i anhängstödet, då vuxnas behov ofta prioriteras. Genom att tydligare inkludera barn skapas bättre förutsättningar för att möta deras behov och stärka deras välmående och utveckling.

Vi tror att familjer skulle gynnas av att få stöd inom samma verksamhet eller i närmare samverkan mellan verksamheter, och ur ett barnperspektiv skulle detta innebära ökad tillgänglighet av stöd samt möjliggöra tidiga insatser för barn som är anhöriga. Linköpings kommun erbjuder redan idag anhängstöd till hela målgruppen, dock i två separata verksamheter. Det finns en verksamhet som heter Anhörigcenter. Verksamheten erbjuder kostnadsfritt stöd till personer över 18 år som hjälper eller stöttar en närstående. Syftet är att främja anhörigas välbefinnande genom individanpassade och hälsofrämjande insatser. Stödet omfattar bland annat enskilda stödsamtal och

efterlevandesamtal för att ge utrymme att hantera känslor och utmaningar, samt samtalsgrupper och tematräffar där anhöriga kan dela erfarenheter och få praktiska råd. Den privata utföraren Eleonorgruppen har bland annat erbjudit stöd i form av barnsamtal eller deltagande i behandlingsgrupp sedan år 1995 och sedan dess mött cirka 10 000 barn och unga.

Vi ser också positivt på att anhörigkontakten ska kunna erbjudas utan föregående individuell behovsbedömning. Detta skapar större flexibilitet och gör stödet mer tillgängligt, vilket är särskilt viktigt för anhöriga i akuta eller pressade situationer.

2. Förtydligande i socialtjänstlagen (Kapitel 3.8.3, sid. 66)

Ställningstagande: Linköpings kommun stödjer förslaget.

Motivering: Ett tydligare lagstöd för information och vägledning till anhöriga främjar likvärdigheten och säkerställer att fler anhöriga får tillgång till det stöd de behöver. Vi ser detta som en viktig förbättring för att skapa enhetlighet i hela landet.

Vi delar den beskrivna splittrade bilden i rapporten kring behovet av en kontaktperson för anhöriga. Arbetet med att identifiera och kartlägga vilket stöd som behövs bör ske brett för att skapa ett gemensamt synsätt i frågan. Det är tydligt att stödet till anhöriga varierar stort mellan olika kommuner och regioner, vilket leder till att många anhöriga inte får det stöd som de har rätt till eller som behövs för att de ska kunna hantera sin situation. Ett förtydligande i socialtjänstlagen kan bidra till att stärka den nationella likvärdigheten och ge tydligare mandat till kommuner att erbjuda individuellt anpassad information och vägledning.

3. Stöd till barn som anhöriga (Kapitel 5.11.1, sid. 128)

Ställningstagande: Linköpings kommun stödjer förslaget.

Motivering: Förtydligandet av socialtjänstens ansvar gentemot barn som anhöriga är en nödvändig åtgärd för att säkerställa att dessa barn får det stöd de behöver. Vi ser positivt på att förslagen betonar vikten av samarbete mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten, vilket är avgörande för att skapa ett sammanhållet stöd kring barnen.

Vi vill särskilt lyfta vikten av samverkan med skolan, som har en viktig roll i att upptäcka och stötta barn som anhöriga. Elevhälsans roll bör tydliggöras, med fokus på att stärka dess funktion som en länk mellan barnet, socialtjänsten och vården.

Vi välkomnar också förslaget om att inrätta en anhörigportal på nätet, då vi ser ett stort behov av en samlad informationskanal som kan nå ut till målgruppen på ett enkelt och tillgängligt sätt. Vi föreslår att möjligheten att utveckla 1177 Vårdguiden som en del av detta övervägs, då den redan är en välkänd plattform med bred räckvidd och högt förtroende bland allmänheten.

4. Ökad kunskap inom socialtjänsten (Kapitel 5.11.6, sid. 138)

Ställningstagande: Linköpings kommun stödjer förslaget.

Motivering: Att stärka socialtjänstens kompetens genom utbildning och riktlinjer är en central åtgärd för att möta behoven hos både vuxna och barn som anhöriga. Det är viktigt att socialtjänstens personal har den kunskap och de verktyg som krävs för att identifiera och stödja anhöriga på ett professionellt och individanpassat sätt. För att säkerställa långsiktig effekt av dessa insatser krävs kontinuerlig uppföljning och utvärdering. Vi vill särskilt betona vikten av att anhöriga får fortsatt möjlighet till samtalsstöd, både enskilt och i grupp. Dessa samtal ger utrymme för att bearbeta tankar och känslor kopplade till anhörigskapet, vilket är avgörande för att främja deras egen hälsa och återhämtning. Anhörigas välmående är en förutsättning för att de ska kunna hantera sina ofta krävande situationer på ett hållbart sätt.

5. Samverkan med civilsamhället (Kapitel 5.9, sid. 115)

Ställningstagande: Linköpings kommun stödjer förslaget.

Motivering: Linköpings kommun ser stora fördelar med stärkt samverkan mellan kommuner, regioner och ideella organisationer. Civilsamhället bidrar med specialistkompetens och når ofta grupper som kan vara svåra att nå för det offentliga. Ett stärkt samarbete och en översyn av befintliga nätverk kan skapa en mer flexibel och individanpassad stödstruktur, vilket i sin tur förbättrar stödet för anhöriga.

Samtidigt ser vi behov av tydliga strukturer och riktlinjer för att undvika överlappningar och otydlig ansvarsfördelning.

6. Nationell uppföljning (Kapitel 5.11.5, sid. 137)

Ställningstagande: Linköpings kommun stödjer förslaget.

Motivering: Linköpings kommun instämmer i behovet av en nationell uppföljning för att säkerställa likvärdigt stöd till anhöriga över hela landet. En tydlig uppföljning kan ge värdefulla insikter om hur stödet fungerar, identifiera förbättringsområden och bidra till att utveckla kvaliteten på insatserna. Vi ser dock utmaningar i att genomföra en nationell uppföljning utan att det skapar en ökad administrativ börda för kommunerna. Det är avgörande att

kommunerna får tillgång till resurser, digitala verktyg och vägledning för att samla in och rapportera data på ett effektivt sätt. Utan detta riskerar uppföljningen att konkurrera med det dagliga arbetet och minska möjligheterna att ge direkt stöd till anhöriga.

7. Inkludering i nationell anhörigstrategi (Kapitel 5.11.4, sid. 136)

Ställningstagande: Linköpings kommun stödjer förslaget.

Motivering: Att inkludera barn som anhöriga i den nationella anhörigstrategin är en viktig åtgärd för att synliggöra deras särskilda behov och ge kommunerna tydligare vägledning. Strategin kan bidra till att skapa en helhetssyn på familjers behov och underlätta samverkan mellan socialtjänst, skola och hälso- och sjukvård. Den möjliggör också spridning av framgångsrika metoder och arbetssätt, vilket stärker kvaliteten i stödet över hela landet. Samtidigt är det avgörande att strategin inte bara stannar på papper utan implementeras i praktiken, vilket kräver resurser, tydliga riktlinjer och anpassning efter lokala förutsättningar. Genom en tydligare vägledning kan fler barn som anhöriga identifieras och få det stöd de behöver för att främja sin hälsa och utveckling.

För Linköpings kommun

Emelie Gustafsson

Social- och omsorgsnämndens vice ordförande